

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ, ПОЛІТОЛОГІЇ ТА
СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету *ННІ права*

_____ Куліш А.М.
« _____ » _____ 2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПОЛІТОЛОГІЯ
(назва навчальної дисципліни)

Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр
(бакалавр, спеціаліст, магістр)

Напрямок підготовки (спеціальність) правознавство

(шифр та назва напрямку підготовки (із зазначенням за необхідності фахового спрямування) або шифр та назва спеціальності)

Форма навчання денна
(денна, вечірня)

ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

обов'язкова
(обов'язкова, за вибором ВНЗ, за вибором студента)

Семестр викладання	Загальний обсяг, годин/кредит.	Аудиторні заняття, годин				Самостійна робота студента, годин			Форма контролю ісп. (д/зал.)
		Всього	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	Всього	тому числі		
							ІРС під керівн. викладача	Інд. завдання. вид / обсяг	
	150/5,0	48	32	16		102	8	94	Диф.зал.

Розробник Король С.М., ст. викладач
(вказати авторів, їх наукові ступені та посади)

Затверджено на засіданні кафедри, протокол № _____ від « _____ » _____ 2017 р.

Суми – 2017 р.

МЕТА

1.1. Мета та завдання викладання навчальної дисципліни

Предметом політології є феномен політичної влади, закономірності її формування і розвитку, форми і способи її функціонування й використання в державно-організованому суспільстві. Політологія забезпечує системний комплексний аналіз влади, досліджує політичні явища, діяльність інститутів та організацій.

Метою викладання курсу політології є:

- формування у студентів наукових уявлень про владу, політичне життя, політичні процеси;
- формування політичної свідомості адекватної сучасним реаліям, відповідного типу політичної культури і поведінки.

Завданням вивчення дисципліни є:

- вироблення здатності та навичок розуміти, пояснювати та осмислювати політичні події;
- підвищення політичної культури і політичної свідомості майбутніх фахівців;
- оволодіння навичками аналізу конкретних політичних процесів в Україні та за кордоном;
- формування широкого кругозору, толерантності, здатності до певної творчості та сприйняття різних точок зору;
- виховання політично свідомого громадянина.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен:

ЗНАТИ:

- закони і закономірності політичного життя;
- основні принципи функціонування влади в суспільстві;
- механізми взаємодії різних політичних інститутів, політичних організацій;
- різновиди політичних режимів, форм правління та державного устрою;
- механізми ідеологічних процесів та формування політичної свідомості громадян.

ВМІТИ:

- аналізувати політичну ситуацію в своїй країні та у світі, спираючись на знання механізмів реалізації політичної влади та принципів діяльності основних інститутів в цій сфері;
- отримувати необхідні знання та використовувати їх в професійній та повсякденній діяльності;
- використовувати знання, отримані в ході вивчення курсу для розуміння та захисту своїх політичних прав;
- співставляти механізми здійснення влади в різних країнах, аналізувати особливості різних політичних систем;

- вміти розглядати політичні еліти та політичне лідерство як один із найважливіших елементів механізму регулювання відносин індивідів, соціальних груп та інститутів в суспільстві.

1.2. Місце дисципліни у навчальному процесі

Курс “Політологія” закладає основи виховання громадянської свідомої позиції студентів. Вивчення дисципліни повинно спиратися на знання з історії, культурології, соціології, правознавства. Водночас політологія може розглядатися як основа для вивчення курсу філософії, релігієзнавства, а також деяких спецкурсів, які студенти будуть вивчати на старших курсах.

ПРОГРАМА

Заліковий кредит 2-модульний цикл

Обсяг навчальної роботи 5,0 кред.

Модульний цикл I

Тема 1: Предмет політології. Еволюція політичної думки

Предмет політології. Становлення політології як науки. Зв'язок з іншими науками. Двоїстий характер політології. Методи політології.

Еволюція політичної думки. Політична думка Стародавнього світу. Політичні ідеї Середньовіччя, доби Відродження Нового часу.

Розвиток української політичної думки.

Літ. основна: [13, с. 13-28], [15, с. 7-83], [14, с. 25-39], [8, с. 63-90]

Тема 2: Політична влада

Політика як соціальне явище, наукова теорія і мистецтво. Місце і роль політичних відносин у системі суспільних відносин. Структура політичної науки. Місце політології в системі соціальних і гуманітарних наук.

Об'єктивна необхідність, види і форми влади. Джерела влади. Специфіка політичної влади. Функції політичної влади. Типи панування і типи політичної могутності. Ефективність політичної влади і фактори, що неї визначають.

Легітимність влади. Шляхи легітимізації влади.

Літ. основна: [13, с. 13-28], [15, с. 7-83], [14, с. 25-39], [8, с. 63-90]

Тема 3: Політична система суспільства

Політична система і її завдання в суспільстві. Структура політичної системи і взаємозв'язок її елементів. Типологія політичних систем.

Політичні системи і політичні режими. Тоталітарні й авторитарні політичні системи. Їх спільні риси і характерні особливості. Посттоталітарні політичні системи. Реформаторські можливості авторитаризму. Ліберальна політична система і її особливості. Демократична політична система.

Демократія як форма політичної самоорганізації суспільства. Ціннісні обґрунтування демократії. Система розподілу влади, стримування і противаг. Економічні і соціальні передумови демократії. Розмаїтість моделей сучасної демократії. Особливості переходу до демократії в посттоталітарних країнах.

Літ. основна: [2, с. 145-170, 173-190], [14, с.115-133], [8, с. 108-122], [15, с. 86-108], [16, с. 8-32, 226-264].

Тема 4: Політичні партії та їх роль в суспільстві.

Політичні партії. Історичні форми партійних організацій. Функції політичних партій. Політичні партії як невід'ємна складова частина механізму сучасної демократії.

Класифікація політичних партій. Кадрові і масові політичні партії. Виборчі системи. Особливості функціонування політичних партій у політичній системі конкретної країни. Громадсько-політичні об'єднання і рухи в політичній системі.

Партійні системи. Однопартійна, двопартійна, багатопартійна системи. Особливості і тенденції розвитку партійних систем у сучасному світі.

Літ. основна: [2, с. 203-235], [8, с.231-248]

Модульний цикл II

Тема 5: Роль держави в політичному житті суспільства

Держава як основний інститут реалізації влади. Основні теорії походження держави й історичних типів держав. Основні ознаки держави: територіальний імператив, суверенітет, монополія на легітимне насильство, абстрактність, загальність права і закону. Функції держави. Структура державного механізму.

Форми правління і форми державного устрою. Співвідношення гілок влади в парламентській і президентській республіках.

Правова держава, її основні інститути, принципи і цінності. Соціальна держава. Держава і громадянське суспільство.

Літ. основна: [2, с. 65-75, 99-139]

Додаткова літ.: [8, с. 123- 150]

Тема 6: Політичні еліти та політичне лідерство

Основні положення теорії еліт як напрямку політичної думки. Типологія політичних еліт. Завдання політичної еліти в суспільстві.

Політичне лідерство. Основні теорії лідерства. Об'єктивні і суб'єктивні характеристики лідерства. Функції політичного лідерства в суспільстві. Специфіка політичного лідерства в конкретних політичних системах

Типології лідерства.

Літ. основна: [14, с. 41-55,71-85], [8,с. 257-275], [8,с. 257-275], [15, с. 138-254]

Тема 7: Основні течії сучасної ідейно-політичної думки

Поняття політичної ідеології. Сутнісні характеристики політичної ідеології, її складові елементи і структура. Основні завдання, призначення і функції ідеології в суспільстві.

Історичні форми політичних ідеологій: лібералізм, консерватизм, комунізм, соціал-демократія. Основні ідеологічні концепції в сучасному світі. Їх основні принципи, установки і підходи до визначення суті політики, держави, його інститутів, проблем взаємності особистості, держави і суспільства, прав людини, волі, рівності, справедливості. Особливості сучасних ідеологічних процесів.

Літ. основна: [2, с.103-230, 327-339, 403-441]

Тема 8: Євроінтеграційна політика України: виклики та перспективи.

Курс України на європейську інтеграцію. Розвиток нормативно-правової бази. Угода про асоціацію між Україною та ЄС. Міжнародне співробітництво регіонів. Розвиток євро регіонів Європейського Союзу та України.

Літ. основна: [20, с. 89-95]; [21, с. 28-46]

Тема 9: Міжнародна політика. Геополітика.

Міжнародні відносини і міжнародна політика у політичному житті суспільства. Сутність поняття та становлення і розвиток міжнародного права. Україна в міжнародних правових відносинах.

Предмет і об'єкт геополітики. Основні підходи до геополітичного структурування світу. Закон дуалізму стихій Суші і Моря. Сухопутна та Морська могутність. Глобалістика. Глобальні проблеми сучасності та шляхи їх вирішення.

Літ. основна: [18, с. 370-389]; [19, с. 23-67]

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ З ПОЛІТОЛОГІЇ

Тема	Загальний обсяг годин	Лекції, годин	Практичні, годин	ІР	Самостійне опрацювання матеріалу, годин
Заліковий кредит I (модульний цикл I) – 2,0 кред.					
Тема 1: Предмет політології. Еволюція політичної думки		4	2	-	
Тема 2: Політична влада		4	2	-	
Тема 3: Політична система суспільства		4	2	-	
Тема 4: Політичні партії та їх роль в суспільстві		4	2	-	
Заліковий кредит II (модульний цикл II)					
Тема 5: Роль держави в політичному житті суспільства		4	2		
Тема 6: Політичні еліти та політичне лідерство		2	2		
Тема 7: Основні течії сучасної ідейно-політичної думки		2	2		
Тема 8: Євроінтеграційна політика України: виклики та перспективи.		4	2		
Тема 9: Політичні партії та їх роль в суспільстві.		4			
Всього по заліковому кредиту	150	32	16		

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

(обсяг практичних занять 10 год)

Практичне заняття 1: Предмет політології. Еволюція політичної думки – 4 год.

Літ. основна: [14, с. 25-39], [8, с. 63-90], [15, с. 86-108], [2, с. 145-170, 173-190].
Додаткова літ.: [14, с.115-133] [8, с. 108-122].

Практичне заняття 2: Політична влада. – 4 год.

Літ. основна: [14, с. 25-39], [8, с. 63-90], [15, с. 86-108].
Додаткова літ.: [14, с.115-133] [8, с. 108-122].

Практичне заняття 3: Політична система суспільства. – 4 год.

Літ. основна: [2, с. 145-170, 173-190].

Практичне заняття 4: Політичні партії та їх роль в суспільстві. Політичні еліти та політичне лідерство. – 4 год.

Літ. основна: [2, с. 65-75, 99-139], [15, с. 110-125], [8, с. 123- 150, 231-248]. [4, с. 142-165], [2, с. 203-235], [15, с. 138-254]. [2, с. 65-75, 99-139], [14, с. 41-55,71-85]

ТЕМИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Індивідуальне опрацювання позалекційних тем (.. год.)

Для отримання рейтингових балів необхідне виконання самостійних робіт, що носять творчий характер, на кожному практичному занятті. Для цього пропонуються теми (проблеми) з політології, що не ввійшли в лекційний план викладання дисципліни.

№	Тема	Год.
1.	Охарактеризуйте взаємини держави і громадянського суспільства в умовах демократії.	5
2.	Громадські організації та рухи в сучасній Україні: принципи діяльності і їх мета.	5
3.	Дайте характеристику формі правління в Україні 2004-2006р.	5
4.	Федеративний державний устрій: переваги і недоліки.	5
5.	Охарактеризуйте суть правової держави.	5
6.	Проблема державного суверенітету.	5
7.	Експансія демократії в незахідному світі.	5
8.	Охарактеризуйте взаємини держави і громадянського суспільства в умовах демократії.	5
9.	Які Ви бачите перспективи розвитку партійної системи сучасної України?	5
10.	Охарактеризуйте платформу політичних партій, що входять до інтегрально-націоналістичного напрямку сучасної України.	5
11.	Що спільного і відмінного у політики партій України національно-демократичного і інтегрально-націоналістичного спрямування?	5
12.	Яким чином сучасні комуністи України захищають комуністичні ідеали?	5
13.	Що характеризує сучасну українську політичну еліту?	5
14.	Чим відрізняються політичні партії і групи інтересів?	5
15.	Переваги і недоліки мажоритарної виборчої системи.	4
16.	Переваги і недоліки пропорційної виборчої системи.	4
17.	Охарактеризуйте процес становлення української нації.	4
18.	Національна політика сучасної України і кримсько-татарський визвольний рух.	4
19.	Національна ідея і шляхи її вирішення.	4
20.	Націоналізм: суть і проблеми.	4
ВСЬОГО		94

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Лекції (викладання основних проблем зазначених тем) з використанням соціологічних, культурологічних, нормативних, структурно-функціональних, системних, антропологічних, психологічних методів викладання політологічних знань. Практичні заняття – на основі використання аналізу методів аналізу і синтезу студент демонструє знання політології під керівництвом викладача.

2. Самостійне опрацювання позалекційного матеріалу, написання творчих самостійних робіт на базі конспекту лекцій, основної та додаткової навчальної літератури.

3. Контроль навчальної роботи – усна відповідь, тестування, творча, самостійна робота.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль навчальної роботи студента і оцінювання здійснюється за модульно-рейтинговою системою (регламент додається).

ЛІТЕРАТУРА

А. Основна навчальна література

Ном. п/п	Назва (повне бібліографічне описання)	Наявна кількість примірн.	Вид
1	2	3	4
Підручники, навчальні посібники			
1.	Гаджиев К.С. Введення в політичну науку : Підручник для вищих навчальних закладів. Видання 2, перероблене і доповнене. – М.: Видавнича корпорація “Логос”, 2000. –544с.	3	Друк.
2.	Гаджиев К.С. Політологія: Підручник для вищих навчальних закладів. – М.:Логос, 2001.-488с.	2	Друк.
3.	Агафонов Ю.А., Визнер С.В., Самигін С.І., Шило С.І., Щербакові Л.І. Основи політології.: уч. Посібник. – Ростов н/Д.: Фенікс, 200. – 448с.	3	Друк.
4.	Історія політичних і правових вчень: Домарксистський період: Підручник/ під ред. О.Е. Лейста. – М.: Юрид.літ., 1991.–528 с.	4	Друк.
5.	Політологія. Короткий словник. – Ростов н/Д.: Фенікс, 2001. – 448с.	1	Друк.
6.			
7.	Основи політичної науки: курс лекцій за ред. Б.Кухти Ч.2.- Львів: Кальварія, 1999. – 436с.	3	Друк.
8.	Політологія: Підручник /І.С.Дзюбко, К.М.Лемківський, В.П.Андрущенко та ін. – К.: Вища школа, 1998. –415с.	40	Друк.
9.	В.М.Піча, Н.М.Хома Політологія. Підручник для студентів вищих закладів освіти 4-те видання. – Вид-во “Магнолія Плюс” Львів 2004. – 475 с.	40	Друк.
10.	Політологія./ За ред. Семківа О.І. – Львів, 1994.	4	Друк.
11.	Лазаренко О.В., Лазоренко О.О. Теорія політології .- Навч. посібн. – К., Вища школа., 1996.- 197 с.	20	Друк.
12.	Холод В.В. Лекції з політології. – Навч. посібн.- Суми, 2001.- 407 с.	6	Друк.
13.	Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки). – К.: Либідь, 2002. – с.8-32, 226-264.	3	

Б. Додаткова рекомендована література

14. Панарин А.С. Політологія. Підручник. Видання друге, перероблене і доповнене.-М.: “ПБОЮЛ С.М.Грачов”, 2000.-448с.

15. Політологія: Посібник для студентів вищих навчальних закладів /За ред. О.В.Бабкіної, В.П. Горбатенко. – К.:Видавн. Центр “Академія”, 1998. – 367с.

16. *Основи демократії: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів./За ред. А.Колодій.-К.: вид-во "Ай Бі", 2002. – 680 с.*
17. *Политологія. Ред. Сазонова Н.И. – Харьков, Фолио, 2001. – с 236-309.*
18. *Бєбик В.М. Політологія: наука інавчальна дисципліна: Підручник. – К.: Каравела, 2009. – 496 с.*
19. *Мадіссон, В. В. Сучасна українська геополітика [Текст] : навч. посіб. для студ. гуманітар. спец. вузів / В. В. Мадіссон, В. А. Шахов . - К. : Либідь, 2003. - 176 с.*
20. *Мікула Н. Міжтериторіальне та транскордонне співробітництво / Н. Мікула. – Львів: ІРД НАН України, 2004. – 395 с.*
21. *Куйбіда В. С. Транскордонне співробітництво та розвиток транскордонних кластерів / В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук, В. В. Толкованов. – К. : Крамар, 2009. – 242 с.*

Розробник програми _____ Король С.М.

Завідувач кафедри _____ Світайло Н.Д.

**РЕГЛАМЕНТ
МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВОГО КОНТРОЛЮ І ОЦІНЮВАННЯ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ПОЛІТОЛОГІЯ**

1. **Структура навчальної дисципліни:** загальний обсяг 150 год. (5 кредитів); лк. - 32 год.; практ. – 16 год. СРС (самостійна робота студентів під керівництвом викладача – ... год., диф. залік
2. **Організація навчального процесу:** семестрів викладання – 1 ; модульний цикл – 2 .
3. **Шкала оцінювання з навчальної дисципліни:** R = 100 балів.
4. **Розподіл рейтингових балів за видами навчальної роботи:**
 - а) робота на практичних заняттях: 8 п. × 5 балів = 40 балів;
 - б) відвідування занять – 24 бали; (16 балів – лекції, 8 балів – практичні).
 - в) тестування – 30 балів (2 тести X 10 балів; підсумковий – 10 балів).
 - г) написання д/з – 6 балів.

Оцінювання здійснюється за рейтинговою технологією.

Умови ліквідації заборгованостей з поточної роботи: перескладання незадовільних оцінок з модульних контролів здійснюється не пізніше двох тижнів наступного модульного циклу, як правило, одноразово; при виконанні всіх запланованих видів навчальної роботи і незадовільній підсумковій оцінці з модульного циклу рейтингові бали студентів нараховуються; при позитивній оцінці за модульний цикл і виконанні всіх запланованих видів навчальної роботи підвищення рейтингового балу шляхом перескладання будь-якої складової навчальної роботи не здійснюється.

5. Підсумкове семестрове оцінювання навчальної роботи студента та умови допуску (недопуску) студента до підсумкового контролю:

Підсумкова семестрова оцінка за національною шкалою оцінювання та європейською шкалою оцінювання ECTS відповідно до накопичених рейтингових балів визначається із таких співвідношень:

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
		диференційований залік
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	
1-34	F	
		незадовільно

При отриманні підсумкової семестрової оцінки за накопиченими рейтинговими балами поточного контролю “FX” студент має право на дворазову спробу отримання позитивної оцінки на заході підсумкового семестрового контролю (перше перескладання викладачеві, друге – комісії).

При отриманні підсумкової семестрової оцінки за накопиченими рейтинговими балами поточного контролю “F” студент не допускається до заходу підсумкового семестрового контролю, вважається таким, що має академічну заборгованість з навчальної дисципліни, і представляється деканатом до відрядження (крім випадків продовження деканатом ліквідації академічної заборгованості за наявності документально підтверджених поважних причин неуспішності студента).

Провідний викладач
навчальної дисципліни _____ Король С.М.
(підпис)

Завідувач кафедри _____ Світайло Н.Д.
(підпис)

“ ____ ” _____ 2017 р.